КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра суспільствознавчої освіти

Програма підвищення кваліфікації учителів історії «Організація практичної діяльності учнів на уроках історії»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри суспільствознавчої освіти

(протокол № 5 від 15.05.2026 р.)

Завідувач кафедри Галина СОХАНЬ

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол № 4 від 04.06.2026 р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Розробник: професор кафедри суспільствознавчої освіти, доктор педагогічних наук, професор Баханов Костянтин Олексійович.

Напрям підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей (знання фахових методик, технологій).

Розроблено на основі типової програми:
Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти. Модуль 2. Організація освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (Наказ міністерства науки та освіти України № 904 від 12.10.2022 р.).

Термін дії програми: з 01.07.2026 р. до 01.07.2031 р.

Рецензенти:
Танчин Ігор Зіновійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільствознавчої освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»;
Васильків Ірина Дмитрівна, старша викладачка кафедри суспільствознавчої освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

В умовах модернізації системи освіти в Україні особливої значущості набувають питання оновлення змісту освіти, що ґрунтуються на компетентнісних засадах, особистісних сенсах здобувачів освіти, інноваційних концептах. Учителі історії виконують важливу роль у формуванні системи цінностей особистості, розвитку її творчих здібностей, ініціативності, критичного мислення, навичок співпраці, саморозвитку та самореалізації. Ефективна реалізація Державного стандарту базової середньої освіти потребує від учителів історії оновлення підходів до реалізації змісту освітньої галузі.

Актуальність підвищення кваліфікації вчителів історії в цьому напрямку підсилюється тим, що в умовах повномасштабного вони виконують важливу місію, що спрямована на реалізацію освітньої, виховної, психологічної, соціальної функцій. Щоб забезпечити кожній дитині доступ до якісної освіти, учителі з урахуванням безпекової ситуації в регіоні організовують освітній процес в очній та/або дистанційній формі навчання. Це потребує від них гнучкості, сформованості цифрових навичок, здатності вивчати запити та потреби здобувачів освіти, знати і застосовувати сучасні підходи і технології організації навчальних занять учнів.

Цільова група: учителі історії.

Обсяг: 15 годин.

Форма навчання: очно-дистанційна.

Мета: науково-методичний супровід професійного розвитку учителів історії в їх підготовці до організації освітнього процесу в умовах викликів сьогодення, відповідно до запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг.

Завдання:

- забезпечити знання і розуміння організації практичної діяльності учнів на уроках історії та оцінювання її ефективність;
- сформувати вміння використовувати актуальний педагогічний досвід організації практичної діяльності учнів на уроках для впровадження Державних стандартів базової середньої освіти.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/ набуватимуться:

- професійно-педагогічна;
- психологічна;
- емоційно-етична;
- мовно-комунікативна;
- громадянська;
- інформаційно-цифрова;
- компетентність педагогічного партнерства;
- рефлексивна;
- здатність до навчання впродовж життя.

Очікувані результати:

Слухач/ка після навчання на цьому курсі:

- організовує практичну діяльність учнів на уроках історії та оцінює її ефективність;
- використовує актуальний педагогічний досвід організації практичної діяльності учнів на уроках для впровадження Державних стандартів базової середньої освіти.

Контроль за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях – індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми.

Оцінювання розглядається як засіб одержання зворотної інформації про результативність підвищення кваліфікації та внесення коректив у методику роботи зі слухачами курсів. Програмою передбачено виконання різних видів робіт: вхідне опитування; творче завдання; участь у круглому столі; рефлексія.

Критерії оцінювання. Результати навчання слухачів курсів оцінюються за шкалою «зараховано / не зараховано». Підставою для успішного зарахування є комплексне виконання програми КПК, зокрема відповідність (виступу, презентації, творчої робот тощо) темі і поставленому завданню, сучасним тлумаченням підходів до організації уроків та позаурочної діяльності, повнота і ґрунтовність, доречність і змістовність ілюстрацій та прикладів, самостійність та оригінальність.

Особливості реалізації програми. Реалізація програми передбачає навчання слухачів як у дистанційному, так і в очному форматі. Навчальні заняття у синхронному режимі проводяться з використанням ZOOM, Moodle. Програмою передбачено виконання самостійної роботи. Велику увагу в програмі приділено безпосередній комунікації слухачів один з одним та обміну досвідом кращих практик реалізації сучасних підходів до організації уроку історії.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови не менше 50 % від загальної кількості.

Вартість (у разі встановлення): безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, платна форма навчання згідно з кошторисом для всіх інших категорій.

3. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	Лек-ції	Практичні	Самостійна робота
Інтеграційно-мотиваційне заняття Реєстрація учасників. Ознайомлення з програмою навчання. Формування очікувань	**1**		**1**	
Тема 1. Практична діяльність учнів на уроках історії.	2	2		
Тема 2. Практичні роботи на основі підручника історії.	4		4	
Тема 3. Лабораторно-практичні роботи з історії.	4	2	2	
Самостійна робота. Презентація власного досвіду.	3			3
Вихідне діагностування. Рефлексія.	**1**		**1**	
Всього годин:	**15**	**4**	**8**	**3**

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Інтеграційно-мотиваційне заняття.

Реєстрація учасників. Вхідне опитування. Ознайомлення з програмою навчання. Формування очікувань учасників. Робота з Google-формами.

Тема 1. Практична діяльність учнів на уроках історії

План лекційного заняття

1. Сутність та види практичної діяльності учнів на уроках історії.
2. Можливості практичної діяльності учнів для реалізації Державних стандартів базової середньої освіти.
3. Сучасна практика організації практичної діяльності учнів на уроках історії.

Тема 2. Практичні роботи на основі підручника історії

План практичного заняття

1. Можливості сучасних підручників для організації практичних робіт.
2. Види практичних робіт на основі підручника історії.

Тема 3. Лабораторно-практичні роботи з історії

План практичного заняття

1. Лабораторно-практичні роботи з історії.
2. Особливості лабораторно-практичних робіт з різними видами джерел.
3. Моделювання, макетування та констуювання.
4. Створення креативних продуктів (колаж, лепбук тощо).

Самостійна робота. Презентація власного досвіду організації практичної діяльності на уроках історії.

Вихідне діагностування, рефлексія.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. У чому полягає суть практичної діяльності учнів на уроках історії?
2. Які види практичної діяльності учнів на уроках історії вам відомі?
3. У чому полягають переваги і недоліки практичної діяльності?
4. Які можливості для реалізації Державних стандартів базової середньої освіти дає організація практичної діяльности учнів?
5. Як би ви схарактеризували сучасну практику організації практичної діяльності учнів на уроках історії?
6. Які можливості для організації практичної діяльності учнів мають сучасні підручники з історії?
7. Підручники якій авторів найбільш пасують для організації практичної діяльності учнів на уроці? Чому?
8. Які види практичних робіт на основі підручника історії ви практикуєте?
9. У чому полягає суть лабораторно-практичних робіт учнів на уроках історії?
10. Чим лабораторно-практичні роботи з історії відрізняються від практичних?
11. У чому полягає особливості лабораторно-практичних робіт з писемними джерелами?
12. У чому полягає особливості лабораторно-практичних робіт з візуальними джерелами?
13. У чому полягає особливості лабораторно-практичних робіт з речовими джерелами?
14. У чому полягає особливості лабораторно-практичних робіт з усними джерелами?
15. У чому полягає особливості лабораторно-практичних робіт з відеоматеріалами?
16. Як ви використовуєте у своїй роботі завдання на моделювання, макетування та констуювання?
17. Що таке креативний освітній продукт?
18. Які види креативних освітніх продуктів вам відомі?
19. Які форми презентації результатів практичної діяльності учнів вам відомі?
20. Які прийоми та нестандартні форми практичних занять з історії ви використовуєте? Чому?

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі. Запоріжжя : Просвіта, 2004. 328 с.
2. Баханов, К. Дослідницька робота учнів на уроках історії. Харків : Основа. 2004. 124 с.
3. Баханов К. Креативний освітній продукт в навчанні історії(на прикладі сюжетів з іс торії Кореї). *Педагогічна думка. 2026. № 1*. С.21-45
4. Баханов К. О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України. Посібник для вчителя. Київ : Генеза. 1996. 208 с.
5. Баханов К. Традиції та інновації у навчанні історії в школі. Дидактичний словник-довідник. Запоріжжя : Просвіта, 2002. 108 с.
6. Власов В. Історичне джерело в арсеналі дидактичних засобів: чи здатна методика подолати втому від історії? *Історія в школах України. 2009. №* 4. С. 3–8.
7. Мисан В. Час повернутися до історичних джерел. *Історія України. 2009. № 21 (613)*. С. 14-18.
8. Мороз, П., Мороз, І. Дослідницька діяльність учнів у процесі навчання всесвітньої історії в основній школі. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ. 2018.
9. Пометун О. І. Практичні заняття з історії в основній школі : методичний посібник. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 160 с.
10. Пометун, О., Гупан, Н., Власов, В. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ. 2018. 342 с.